

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Dnr:2016-007

Skolverket
106 20 Stockholm

Stockholm 2016-04-28

Remiss av allmänna råd med kommentar om utbildning på sjukhus eller institution knuten till ett sjukhus

Riksförbundet FUB, För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, är en intresseorganisation som arbetar för att människor med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv med full delaktighet i samhällslivet och rätt till samma levnadsvillkor som gäller för andra. Riksförbundet FUB har ca 25 500 medlemmar.

Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB) vill lämna följande synpunkter på Skolverkets remiss av allmänna råd med kommentar om utbildning på sjukhus eller institution knuten till ett sjukhus.

Allmänna synpunkter

Riksförbundet FUB ser positivt på att Skolverket har skrivit ett förslag till Allmänna Råd om utbildning på sjukhus eller institution knuten till sjukhus. Vi anser att Skolverkets förslag på området skapar bättre förutsättningar i ett dokument som ska fungera som stöd i skolans praktiska arbete. Det finns dock några områden främst inom personalkompetens där vi skulle vilja se ett utvecklat resonemang för att förstärka skolsituationen för barn och elever med utvecklingsstörning.

Vi instämmer i att utbildningsanordnaren på sjukhus eller institution knuten till ett sjukhus har en viktig roll när det gäller att säkerställa den utbildning som de elever som under längre eller kortare tid måste vistas där har rätt till. Det som även måste kunna garanteras är att de pedagoger som har ansvaret för eleverna under den tiden har kunskap om funktionsnedsättning, och kompetens om dess konsekvenser. Skolan har ett kompensatoriskt ansvar för att så långt som möjligt motverka de konsekvenser som en utvecklingsstörning innebär för den enskilde eleven och det får inte förloras under vistelsen. Det får inte råda något tvivel i den frågan.

1 Styrning och ledning

Barns och elevers rättigheter inom utbildningen

Det är inte ovanligt att ett antal barn eller ungdomar med utvecklingsstörning tillbringar längre tid på sjukhus eller institution knuten till ett sjukhus. Många har förutom utvecklingsstörning även tilläggsdiagnoser som medför att deras medicinska behov kan vara relativt omfattande. Det är därför viktigt att den som anordnar utbildning inte bara är förtrogen med innehållet i de bestämmelser som gäller för aktuell skolform eller fritidshem utan även har kunskap om utvecklingsstörning och kompetens om funktionsnedsättningens konsekvenser. Riksförbundet FUB anser att en etablerad kontakt med Specialpedagogiska skolmyndigheten i detta fall skulle kunna ge lämpligt stöd. Kompetenskravet är något som vi anser gäller genomgående för de olika skolformerna. I detta sammanhang vill vi även särskilt trycka på vikten av kompetens inom alternativ kommunikation såsom tecken och olika bild- samt symbolsystem.

Utbildning för barn eller elever

Vi instämmer i förslaget att det är viktigt att samverkan runt eleven fungerar väl. Grundtanken är att eleven ska erbjudas en utbildning som så långt som möjligt motsvarar den skolform eleven befinner sig. Det kan finnas elever som orkar med att delta i både obligatorisk undervisning och utbildning i fritidshem. För att detta ska fungera på bästa sätt för eleven är det angeläget att samarbetet mellan hemskolan, sjukhusundervisande personal och hemmet är välfungerande. När eleven även har utbildning i fritidshem så ska även självklart dialogen med elevens fritidshem i hemkommunen finnas med. För att underlätta en tillfredsställande dialog mellan olika parter bör en ansvarig kontaktlärare utses på elevens hemskola. Detta för att undvika att frågor inte blir besvarade och information inte tas tillvara och därmed ger elever otillfredsställande förutsättningar.

Utbildningslokaler och miljö

Riksförbundet FUB ser det som en given förutsättning att den miljö som barnen vistas i är säker, god och hälsosam. Lika viktigt är att de är tillgängliga utifrån barnens individuella behov och fysiska och mentala tillstånd. I råden uppmärksammas den fysiska miljön med exempel som att eleven kan vara liggande och behöva en droppställning, eller är infektionskänsliga, vilket även vi anser är fundamentalt. Emellertid skulle vi vilja se starkare skrivning när det gäller andra tillgänglighetsområden såsom kommunikativ, auditiv och visuell tillgänglighet. Utöver dessa tillgänglighetsaspekter vill vi även understryka att den pedagogiska och sociala miljön bör finnas med i arbetet med att skapa förutsättningar för en lärmiljö som är så utformad att eleverna kan inhämta och utvecklas kunskaper och värden. Här kan utbildningsanordnaren med fördel vända sig till Specialpedagogiska skolmyndigheten som har tagit fram värderingsverktyg som bygger på en tillgänglighetsmodell.

Utarbeta former för barns och elevers delaktighet och inflytande

Riksförbundet FUB ser positivt på att Skolverket pekar ut vikten av att särskilt beakta att elever med funktionsnedsättning kommer till tals och att uppmärksamma deras möjligheter att vara delaktiga. Då ett antal barn med utvecklingsstörning vistas på sjukhus under skolåret under ansevärd tid är just delaktighet och inflytande oerhört angeläget att beakta för utbildningsanordnaren. Vi skulle dock vilja se en tydligare ledning i att barn med funktionsnedsättning kan behöva ett ökat stöd i sin situation för att de ska kunna vara delaktiga och finnas med i samtalet på sina egna villkor. När det gäller barn med utvecklingsstörning vill vi särskilt påtala att det är viktigt att ge barnen möjligheter genom anpassad miljö, tillgängligt material och att använda sig av den kommunikationsmetod som barnen själva väljer. Om barn med utvecklingsstörning ska ges samma möjlighet som andra barn att uttrycka sin uppfattning om vad som är meningsfullt och roligt med sin utbildning måste de ges rätt förutsättningar.

2 Sjukhusundervisning som så långt det är möjligt motsvarar undervisning i de obligatoriska skolformerna och gymnasieutbildning

Säkerställa elevens rätt till undervisning

Riksförbundet FUB instämmer i Skolverkets förslag om att informationsöverföring är en viktig del i att uppnå det uppdrag utbildningsanordnaren har att uppfylla. Givetvis ska sekretessregler följas, men i de flesta fall omfattas inte pedagogisk information om dessa. Därmed kan en fungerande informationsöverföring på bidra positivt för eleven och ge en tryggare och mer välplanerad studiesituation.

Sjukhuslärares kompetens

Riksförbundet FUB anser i likhet med Skolverket och gällande lagstiftning att även sjukhuslärare ska vara legitimerade och att det inte finns utrymme för undantag när det gäller denna grupp. Det är glädjande att Skolverket tar upp att specialpedagogisk kompetens är lämpligt. Emellertid skulle Riksförbundet FUB om möjligt vilja se en tydligare skrivning där det framgår att elever med utvecklingsstörning bör undervisas av lärare med specialkompetens inom den aktuella funktionsnedsättningen. Även om vi är medvetna om att det är en utmaning anser vi att det är något som bör eftersträvas och att Skolverkets allmänna råd på området är en stark signal ur ett elevperspektiv.

Säkerställa elevernas möjlighet att inhämta kunskap

Om sjukhusvistelsen sammanfaller med skollov eller om eleven befinner sig på sjukhus under mycket kort tid kan det måhända vara så att undervisning inte bör ske, dvs är att anse som obehövlig. Det är dock ett resonemang som vi anser bör behandlas med aktsamhet, då det inte får uppstå situationer när det kan finnas tveksamheter i de fall då utbildningsanordnaren inte erbjuder eleven undervisning med hänvisning till att den är obehövlig. I detta sammanhang vill Riksförbundet FUB än en gång understryka vikten av att, när det handlar om elever med utvecklingsstörning, bör lärare med specialkompetens finnas med i det pedagogiska arbetet såsom bedömningar, studieplaner och utvecklande av lärmiljön.

3 Utbildning som så långt det är möjligt motsvara förskola, förskoleklass eller fritidshem för barn och elever som vårdas på sjukhus eller institution knutet till ett sjukhus

Den pedagogiska personalens kompetens och kompetensutveckling

Riksförbundet FUB ser positivt på att Skolverket tar upp vikten av den pedagogiska personalen inom de icke obligatoriska skolformerna behöver ha adekvat kompetens för att genomföra utbildning anpassade till det enskilda barnets behov. Även att möjligheten till kontinuerlig fortbildning inom aktuell forskning på relevanta områden är värdefullt för att kunna genomföra sitt uppdrag på ett professionellt sätt.